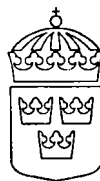

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1987/88:20

om ledighet

AU
1987/88:20

Sammanfattning

I detta betänkande tillstyrker utskottet en av regeringen i proposition 1987/88:171 föreslagen ändring i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m. Förslaget är en konsekvens av tidigare beslutad ändring i lagen om allmän försäkring. I betänkandet behandlas dessutom ett tiotal motioner från den allmänna motionstiden om rätten till ledighet för olika ändamål m. m. Samtliga motioner avstyrks. Till betänkandet har fogats 7 reservationer.

Propositionen

I proposition 1987/88:171 har regeringen föreslagit riksdagen att anta förslaget till lag om ändring i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m.

Lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för
vård av barn m. m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m.¹

dels att 4 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 7 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Utöver vad som följer av 1 och 3 §§ har arbetstagare rätt till hel ledighet under tid då arbetstagaren uppbär hel föräldrapenning enligt 4 kap. lagen (1962:381) om allmän

Utöver vad som följer av 1 och 3 §§ har arbetstagare rätt till hel ledighet under tid då arbetstagaren uppbär hel föräldrapenningförmån enligt 4 kap. lagen (1962:381) om

¹ Lagen omtryckt 1979:645.

² Senaste lydelse 1985:90.

försäkring och till förkortning av arbetstiden till hälften eller till tre fjärdedelar under tid då arbetstagaren uppbär halv eller fjärdedels föräldrapenning.

allmän försäkring och till förkortning av arbetstiden till hälften eller till tre fjärdedelar under tid då arbetstagaren uppbär halv eller fjärdedels föräldrapenningförmån.

Kvinnliga arbetstagare har vidare rätt till hel ledighet i samband med barns födelse under minst sex veckor före den beräknade tidpunkten för nedkomsten och sex veckor efter nedkomsten. De har också rätt att vara lediga för att amma barnet. Vid ledighet för amning gäller ej bestämmelserna i 5–9 §§.

7 a §

Vad som sägs i 5 § andra stycket, 6 § andra stycket och 7 § andra stycket gäller även sådana fall då arbetstagaren på grund av sjukdom eller smitta hos den ordinarie vårdaren vill utöva sin rätt till ledighet men till följd av bestämmelserna i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring inte är berättigad till tillfällig föräldrapenning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1988.

Motionerna från den allmänna motionstiden 1988

1987/88:A711 av Bengt Kronblad m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arbetstagares rätt till högst tio dagars ledighet per barn och år för att bidra med egen arbetsinsats i föräldrakooperativa daghem.

1987/88:A712 av Bengt Kronblad m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätt till ledighet för föreningsarbete relaterad till socialtjänsten.

1987/88:A714 av Alf Svensson (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag till utökning av rätten till tjänstledighet för småbarnsföräldrar och förändring av meritvärdering för vård av egna barn i enlighet med vad som anförts i motionen.

Motiveringen återfinns i motion 1987/88:So613.

1987/88:A717 av Kerstin Göthberg (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att rätten för förälder att förkorta sin arbetstid till 3/4 av normal arbetstid utsträcks till att gälla till dess barnet fyllt 12 år.

1987/88:A722 av Rune Backlund m. fl. (c,m,fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående behovet av en översyn av ledighetslagarna.

AU 1987/88:20

1987/88:A731 av Alf Wennerfors m. fl. (m) vari yrkas

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående ledighetslagarna.

1987/88:A732 av Charlotte Branting och Daniel Tarschys (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar om följande ändring av 3 § lagen till rätt till ledighet för vård av barn m. m.:

Nuvarande lydelse

Arbetstagare har rätt till ledighet för vård av barn dels i form av hel ledighet, dels i form av förkortning av arbetstiden till tre fjärdedelar av normal arbetstid. Rätten till hel ledighet gäller till dess barnet har uppnått *ett och ett halvt* års ålder. Rätten till förkortning av arbetstiden gäller till dess barnet har uppnått åtta års ålder eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det första skolåret.

Föreslagen lydelse:

Arbetstagare har rätt till ledighet för vård av barn dels i form av hel ledighet, dels i form av förkortning av arbetstiden till tre fjärdedelar av normal arbetstid. Rätten till hel ledighet gäller till dess barnet har uppnått *tre* års ålder. Rätten till förkortning av arbetstiden gäller till dess barnet har uppnått åtta års ålder eller till den senare tidpunkt då barnet har avslutat det första skolåret.

1987/88:A747 av Elver Jonsson m. fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rätten till tjänstledighet för svenskt katastrofarbete.

1987/88:A748 av Börje Hörnlund m. fl. (c) vari yrkas

3. att riksdagen hos regeringen begär en översyn av ledighetslagstiftningen i enlighet med vad som anförts i motionen.

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet.

1987/88:A801 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari yrkas

17. att riksdagen hos regeringen begär en kartläggning av problemet med omplaceringar efter föräldraledighet.

1987/88:A810 av Kersti Johansson m. fl. (c) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om diskriminering av arbetstagare på grund av föräldraledighet.

Utskottet

Utskottet behandlade i betänkandet AU 1987/88:5 olika frågor om ledighet. I detta betänkande lämnades också en redovisning över nu aktuella lagar om ledighet m. m. samt vissa statistiska uppgifter.

Enligt reglerna i 4 kap. 10 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring har en förälder rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn, som inte fyllt tolv år, om föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med

- sjukdom eller smitta hos barnet
- sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare
- besök i samhällets förebyggande barnhälsovård eller
- vårdbehov som uppkommer till följd av att barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till någon av föräldrarna under förutsättning att sistnämnda barn omfattas av bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning.

Dessa regler har från den 1 juli 1988 ändrats (prop. 1987/88:100 bil. 7, s. 33 f., SfU 16, rskr. 145) på så sätt att tillfällig föräldrapenning enligt de angivna reglerna inte längre skall lämnas för vård av barn vars levnadsålder understiger 240 dagar, annat än om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad eller om barnet ligger på sjukhus.

Enligt 4 § lagen (1987:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m. har en arbetstagare rätt till ledighet från sin anställning under förutsättning att han får föräldrapenning.

Uppbär arbetstagare enbart tillfällig föräldrapenning har några undantag gjorts i lagen från vissa av de krav som ställs på den som får ersättning enligt 4 §. Dessa undantag för att få ledighet är

- anställd vid företaget en viss minsta tid (5 § andra stycket)
- ledigheten får bara tas ut i ett visst antal perioder per kalenderår (6 § andra stycket)
- anmälan om önskad ledighet skall ske viss tid i förväg, om inte ledigheten föranleds av sjukdom eller smitta (7 § andra stycket).

Genom förändringen av 4 kap. 10 § lagen om allmän försäkring, för vilken redogjorts ovan, har effekten blivit – då den hemmavarande föräldern på grund av egen sjukdom hindras att vårda barnet eller vårdbehovet kunnat lösas på annat sätt – att inte heller den andre föräldern längre har rätt att åberopa reglerna om undantag i föräldraledighetslagen om anställningstid, perioder och anmälningsplikt.

Denna effekt var inte avsedd när förändringen av lagen om allmän försäkring vidtogs.

Föredragande statsrådet föreslår därför att det i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m. tas in en särskild paragraf, 7a §, som stadgar att det ges fortsatt möjlighet att i aktuella situationer åberopa undantagsreglerna i 5 § andra stycket, 6 § andra stycket och 7 § andra stycket i denna lag. Därjämte föreslås en smärre teknisk justering i lagen.

Utskottet har inte något att erinra mot de i propositionen föreslagna ändringarna i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m.

I betänkandet behandlas elva motioner om ledighetslagstiftningen.

Översyn av ledighetslagstiftningen

I två motioner begärs en *översyn av ledighetslagstiftningen*.

Alf Wennerfors m. fl. (m) anför i motion A731 att ledighetslagarna utan tvivel var för sig varit motiverade och har haft stor betydelse för de anställda. De har dock fört med sig problem genom en hög frånvarofrekvens. Särskilt har korttidsfrånvaron lett till stora merkostnader i form av produktions- och produktivitetsförluster. En översyn av ledighetslagarna bör komma till stånd, varvid särskild hänsyn måste tas till de ekonomiska konsekvenserna och till de förhållanden som råder i mindre företag. Översynen bör ske inom ramen för arbetet i arbetstidsutredningen.

I motion A722 av Rune Backlund m. fl. (c,m,fp) framhålls att ledighetslagarna är svårhanterliga för den enskilde arbetsgivaren. De bör därför ses över och bl. a. anpassas till de mindre företagens situation.

Utskottet behandlade så sent som i höstas liknande yrkanden om en översyn av ledighetslagarna (AU 1987/88:5 s. 5–7). Utskottet uttalade då som sin principiella ståndpunkt att man var positiv till en lagteknisk översyn av ledighetslagarna, men framhöll samtidigt att det inte fanns skäl till en omprövning av målsättningen och intresseavvägningarna i dessa lagar. Utskottet konstaterar nu liksom tidigare att en anpassning av ledighetslagarna till de mindre företagen inte kan vara till fördel för deras möjligheter att rekrytera och behålla arbetskraft.

Utskottet har inte förändrat sin tidigare uppfattning och avstyrker därför motionerna A722 och A731.

Nya ledighetsformer

I detta avsnitt redovisas tre motioner med yrkanden om ytterligare möjligheter till ledigheter.

I motion A712 av Bengt Kronblad m. fl. (s) om *rätt till ledighet för socialt föreningsarbete* anføres att ett ökat föreningsengagemang är särskilt önskvärt då det har anknytning till socialtjänsten, hälso- och sjukvården eller omsorg om psykiskt utvecklingsstörda. Erfarenheten har dock visat att de flesta föreningsmedlemmarna inte kan delta i verksamheten under dagtid. De bör därför kunna erhålla rätt till ledighet under högst tio dagar per år för föreningsarbete relaterad till socialtjänsten.

Utskottet är inte – oaktat det vällovliga syftet med förslaget – berett förorda en utvidgning av rätten till ledighet. Motionen avstyrks därför.

I motion A747 av Elver Jonsson m. fl. (fp) föreslås att regeringen får i uppdrag att lägga fram förslag angående rätt till *tjänstledighet för medverkan i det svenska katastrofbiståndet*. Motionärerna framhåller att frivilligorganisationer som Röda korset m. fl. har organiserat personalgrupper som snabbt kan rycka in vid katastroftillfällen. Då insatserna ofta är korttidsuppdrag kan det inte begäras att de personer som arbetar måste säga upp

sina anställningar. Staten har gjort långtgående medgivanden beträffande rätten till tjänstledighet för statsanställda, medan möjligheterna på andra delar av arbetsmarknaden begränsas till olika rekommendationer om tjänstledighet. Regeringen bör därför utarbeta ett förslag om rätt för anställda på hela arbetsmarknaden till tjänstledighet för svenskt katastrofarbete.

Utskottet behandlade ett liknade yrkande i höstas (AU 1987/88:5). Utskottet ansåg därvid att det med hänvisning till de möjligheter som redan i dag föreligger till tjänstledighet vid biståndsverksamhet av olika slag inte var påkallat att införa en lagstadgad rätt till ledighet för tjänstgöring inom katastrofbiståndet. Utskottet har samma uppfattning i dag varför motionen avstyrks.

I motion A748 av Börje Hörnlund m. fl. (c) om *ledighet för anhörigvård* anförts att det måste vara en strävan från samhällets sida att göra det lättare för äldre, sjuka och handikappade att bo kvar i hemmet om de så önskar. Detta förutsätter emellertid bl. a. att anhörigvårdarna ges möjligheter till ledighet för vårduppgiften. Rätten till tjänstledighet för anhörigvård bör därför lagfästas.

Frågor som hänger samman med anhörigvård bereds för närvarande i regeringens kansli. Med hänvisning härtill avstyrks motionen.

Föräldraledighet

I tre motioner föreslås en *förlängning av småbarnsföräldrarnas rätt till ledighet*.

I motionerna A714 av Alf Svensson (c), A732 av Charlotte Branting och Daniel Tarschys (båda fp) och A748 av Börje Hörnlund m. fl. (c) föreslås att föräldrarnas lagstadgade rätt till tjänstledighet för vård av barn skall förlängas till tre år.

Frågan om föräldrars rätt till ledighet för vård av barn bereds i regeringens kansli. Med hänvisning härtill och till det pågående arbetet i arbetstidsutredningen avstyrks motionerna.

Frågan om *rätten till förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar* tas upp i motion A717 av Kerstin Göthberg (c) Samhället bör enligt motionen ge föräldrar större möjlighet att kombinera förvärvsarbete med omsorg om sina barn. Därför bör rätten för föräldrar att förkorta sin arbetstid till 3/4 av normal arbetstid utsträckas att gälla till dess barnet fyllt tolv år.

Som ovan nämnts bereds hithörande frågor för närvarande i regeringens kansli. Med hänvisning härtill avstyrks motionen.

I motion A711 av Bengt Kronblad m. fl. (s) om *medverkan på föräldra-kooperativa daghem* anförts att fler föräldrar skulle kunna delta i dessa daghems arbete om de kunde få rätt till ledighet för det arbete som en förälder är förpliktad att utföra i de kooperativa daghemmen. Därför bör arbetstagare få rätt till högst tio dagars ledighet per barn och år för att bidra med egen arbetsinsats i föräldrakooperativa daghem.

Utöver den ledighet som föräldraledighetslagen medger har förälder rätt till ledighet för dag då de uppbär föräldrapenning. Utskottet anser att motionens ledighetskrav i första hand bör prövas i samband med en fort-

satt utbyggnad av föräldraförsäkringen. Som ovan redovisats bereds frågor som hänger samman med föräldrars rätt till ledighet för närvarande i regeringens kansli. Motionen avstyrks med hänvisning härtill.

AU 1987/88:20

Två motioner tar upp frågan om *diskriminering i samband med föräldraledighet*.

I motion A801 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) anförs att det då och då förekommer uppgifter om att föräldrar som utnyttjat föräldraledighetslagens möjligheter blivit omplacerade när de kommit tillbaka till sin arbetsplats. Enligt motionen är det därför angeläget att regeringen låter göra en kartläggning om förekomsten av omplacering efter föräldraledighet. Om det visar sig vara nödvändigt bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder.

Även i motion A810 av Kersti Johansson m. fl. (c) yrkas på åtgärder mot diskriminering på grund av föräldraledighet. Motionärerna anför att det händer att kvinnor när de återvänder till sitt arbete efter föräldraledigheten får lägre tjänst och begränsad möjlighet till högre tjänst. Därför bör regeringen vidta erforderliga åtgärder för att genom information och direktkontakter med arbetsgivare ändra attityderna.

Liknande yrkanden behandlades av utskottet senast i betänkandet AU 1987/88:5 s. 10–11. Vid detta tillfälle lämnades en utförlig redovisning av lagreglerna mot trakasserande omplaceringar. Problemet har också tagits upp i departementspromemorian Förstärkt rätt till föräldraledighet (Ds A 1987:6). Slutligen kan nämnas att Arbetslivscentrum beviljats medel för en treårig studie av hur föräldraledighetslagen tillämpas på arbetsmarknaden, varvid bl. a. den här aktuella frågan skall behandlas. Med hänvisning till det anförda samt till den aviserade propositionen om rätten till föräldraledighet bör motionerna A801 och A810 inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ändringar i föräldraledighetslagstiftningen*
att riksdagen antar det i proposition 1987/88:171 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m.,
2. beträffande *översyn av ledighetslagstiftningen*
att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A722 och 1987/88:A731 yrkande 35,
3. beträffande *rätt till ledighet för socialt föreningsarbete*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A712,
4. beträffande *tjänstledighet för medverkan i det svenska katastrofbiståndet*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A747,
5. beträffande *ledighet för anhörigvård*
att riksdagen avslår motion 1987/88:A748 yrkande 3,
6. beträffande *förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A714, 1987/88:A732 och 1987/88:A748 yrkande 4,

AU 1987/88:20

7. beträffande *rätten till förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A717,

8. beträffande *medverkan på föräldrakooperativa daghem*

att riksdagen avslår motion 1987/88:A711,

9. beträffande *diskriminering i samband med föräldraledighet*

att riksdagen avslår motionerna 1987/88:A801 yrkande 17 och 1987/88:A810 yrkande 7.

Stockholm den 17 maj 1988

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Marianne Ståhlberg (s), Alf Wennerfors (m), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s), Sonja Rembo (m), Inge Carlsson (s), Kersti Johansson (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Monica Öhman (s), Isa Halvarsson (fp), Görel Thurdin (c) och Sten Söderpalm-Berndes (m).

Reservationer

1. Översyn av ledighetslagstiftningen (mom. 2)

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp), Görel Thurdin (c) och Sten Söderpalm-Berndes (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "A722 och A731" bort ha följande lydelse:

Under 1970-talet vidgades möjligheterna att vara tjänstledig från arbetet. Det gäller bl. a. den successivt utvidgade föräldraförsäkringen, rätten till deltidsarbete för småbarnsföräldrar, rätten till ledighet för studier, facklig verksamhet m.m. En större valfrihet och välfärd skulle skapas genom lagarna. Lagarna har utan tvivel var för sig varit motiverade och haft stor betydelse för de anställda. Lagstiftningen har dock inneburit problem, inte minst för de mindre företagen som upplever lagarna som både svårförståeliga och svårhanterliga. Mot denna bakgrund påbörjades i början av 1980-talet en översyn av de olika ledighetslagarna. Uträdningsarbetet har emellertid legat nere sedan år 1982.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är angeläget att översynsarbetet nu återupptas och fullföljs i anslutning till arbetstidskommitténs uppdrag. Arbetet bör resultera i en bedömning av de samlade effekterna av de olika ledighetslagarna. Särskilt bör beaktas ledighetslagarnas inverkan på de mindre företagen. Slutligen bör framhållas att ledighet för

vård av barn bör ges hög prioritet vid en avvägning mellan de olika ledighetsformerna. Vad utskottet anfört i anslutning till de här aktuella motionerna bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. *beträffande översyn av ledighetslagstiftningen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A722 och 1987/88:A731 yrkande 35 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Ledighet för medverkan i det svenska katastrofbiståndet (mom. 4)

Elver Jonsson (fp), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet behandlade" och slutar med "motionen avstyrks." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen att det är viktigt att de svenska biståndsin-satserna inte hindras av svårigheter att rekrytera erforderlig personal. Utskottet instämmer i att tjänstledighetsfrågan är en betydelsefull faktor för att bistånds- och katastrofarbete skall fungera rationellt. Staten har av det skälet när det gäller sina egna anställda gjort långtgående medgivanden beträffande tjänstledighet för biståndsarbete. På andra delar av arbetsmarknaden föreligger olika rekommendationer om tjänstledighet för biståndsarbete. Detta är positivt men inte tillräckligt för att frivilligorganisationerna m. fl. skall kunna rekrytera kvalificerad personal. Med hänsyn till vikten av att bistånds- och katastrofarbetet fungerar utan onödiga störningar anser utskottet att hela arbetsmarknaden bör omfattas av samma regler när det gäller möjligheterna till tjänstledighet.

Regeringen bör därför överväga de åtgärder som behövs för att rätten till tjänstledighet skall kunna realiseras och återkomma till riksdagen i frågan.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. *beträffande tjänstledighet för medverkan i det svenska katastrofbiståndet*
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A747 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Ledighet för anhörigvård (mom. 5)

Elver Jonsson (fp), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Frågor som" och slutar med "avstyrks motionen." bort ha följande lydelse:

Det finns i dag en bred enighet om att inriktningen på samhällets insatser för äldre, sjuka och handikappade måste utformas så att det blir lättare för

dem som så önskar att bo kvar i sin vanliga hemmiljö. Det främsta skälet är att de flesta människor har en önskan att få bo hemma fast de är gamla, sjuka och handikappade. Därtill kommer det samhällsekonomiska skälet att en sådan vårdform är billigare än institutionsvård. Vård i hemmet förutsätter i många fall att det finns anhöriga som ställer upp och hjälper till med vård och tillsyn.

De som vårdar anhöriga är dock en eftersatt grupp. För många är det svårt att få ledigt. Vissa arbetstagare har t. o. m. varit tvungna att sluta sina arbeten för att kunna vårda sina anhöriga.

Utskottet vill betona att det både av medmänskliga och samhällsekonomiska skäl är angeläget att stödja de anhörigas möjligheter att vårda sina gamla, sjuka och handikappade i hemmet. Ett viktigt steg i den riktningen är att införa den lagfästa rätt till tjänstledighet för anhörigvård som förordas i motionen. Det bör ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till erforderlig lagtext. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *ledighet för anhörigvård*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A748 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet (mom. 6)

Elver Jonsson (fp), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Frågan om" och slutar med "avstyrks motionerna." bort ha följande lydelse:

Småbarnsföräldrar har för närvarande rätt att ta ut ledighet från sina anställningar till dess barnet har uppnått en ålder av ett och ett halvt år. Många föräldrar anser att barn i ett- och tvåårsåldern bör vårdas i hemmet. Skälen är bl. a. att barn utvecklas olika och att en del mår bättre av att vistas i sin hemmiljö. Det kan också vara så att barnomsorgen är otillräckligt utbyggd i kommunen.

För de statsanställda finns, om särskilda skäl föreligger, möjlighet att få förlängd tjänstledighet till dess barnen fyllt tre år [tjänstledighetsförordning (1984:111) 8 §]. Liknande möjligheter bör utsträckas till övriga delar av arbetsmarknaden och samtidigt göras mer generella.

Med hänsyn till att det i detta fall är fråga om planerad ledighet finns som regel en vikarie som är insatt i det aktuella arbetet. Därför bör företagens möjligheter att driva verksamheten rationellt inte påverkas.

Utskottet biträder motionsförslagen om att rätten till hel ledighet för småbarnsföräldrar skall gälla tills barnet har fyllt tre år. Det bör i anslutning till de aktuella motionerna uppdras åt regeringen att återkomma till riksdagen med lagförslag i enlighet härmed.

6. *beträffande förlängning av småbarnsföräldrars rätt till ledighet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A714, 1987/88:A732 och 1987/88:A748 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

5. Rätten till förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar (mom. 7)

Kersti Johansson och Görel Thurdin (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Som ovan" och slutar med "avstyrks motionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar uppfattningen i motion A717 (c) att samhället bör ge föräldrarna större möjligheter att kombinera förvärvsarbete med omsorg om sina barn. I enlighet med motionens förslag bör därför rätten för föräldrar att förkorta sin arbetstid till 3/4 av normal arbetstid utsträckas att gälla till dess barnet har fyllt tolv år. Regeringen bör återkomma till riksdagen med erforderligt lagförslag härom.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

beträffande rätten till förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar
att riksdagen med bifall till motion 1987/88:A717 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

6. Medverkan på föräldrakooperativa daghem (mom. 8) – motiveringen;

under förutsättning av bifall till reservation 1

Elver Jonsson (fp), Alf Wennerfors (m), Sonja Rembo (m), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp), Görel Thurdin (c) och Sten Söderpalm-Berndes (m) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utöver den" och på s. 7 slutar med "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill först uttala att det finns anledning till restriktivitet när det gäller nya ledighetsformer. Det föreliggande förslaget bör sålunda vägas mot andra krav i arbetstidshänseende. Det sagda innebär att det av motionärerna framförda önskemålet om ledighet för daghemsmedverkan bör prövas i samband med en samlad översyn av ledighetslagarna som utskottet i det föregående har förordat.

Motionen avstyrks med hänvisning till det anförda.

7. Diskriminering i samband med föräldraledighet (mom. 9)

Elver Jonsson (fp), Kersti Johansson (c), Isa Halvarsson (fp) och Görel Thurdin (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Liknande yrkanden" och slutar med "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

En arbetstagare behöver efter föräldraledighet inte acceptera någon annan omplacering än sådan som kan ske inom ramen för anställningsavtalet och som är en nödvändig följd av ledigheten. Arbetstagaren behöver inte heller enligt lagen (1978:410) om rätt till ledighet för vård av barn m. m. föga sig i någon försämring av arbetsförhållandena i annan mån än vad som följer av uppehållet i arbetet.

Tröts detta inträffar att kvinnor när de återvänder till sitt arbete efter föräldraledigheten inte erhåller samma eller liknande arbetsuppgifter som tidigare. De kan t. o. m. få lägre tjänst och minskade möjligheter till avancemang.

Utskottet vill stryka under nödvändigheten av att regeringen skyndsamt överväger hur man skall komma till rätta med detta problem. Detta bör med tillstyrkan av de aktuella motionerna ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

9. *beträffande diskriminering i samband med föräldraledighet*
att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:A801 yrkande 17 och 1987/88:A810 yrkande 7 som sin mening ger till känna vad utskottet anfört.